

Kommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2025-28

Drammen, 5. november 2024

Svært krevende tider for veldig mange kommuner

Styrer mot underskudd på 325 millioner kroner

Kutter i tilbud over hele landet:

Kommunekrisen: Fem milliarder verre på to uker

Situasjonen i landets kommuner er verre enn hva de selv hadde trodd. Bare i år går kommunene med 15 milliarder kroner i underskudd, viser helt ferske anslag fra KS.

Styrer mot 350 millioner i underskudd - nå må kommunen ta av innbyggernes sparepenger

Varsler stort underskudd i 2024

Byrådet varsler store kutt i kommunens tjenester etter overforbruk

Full økonomialarm - styrer mot underskudd

350 millioner kroner i underskudd på driften på to år: - Vi kan ikke frede noe som helst, det er klart at det blir store kutt

Dramatisk inntektssvikt - kan styre mot et underskudd på over 100 millioner

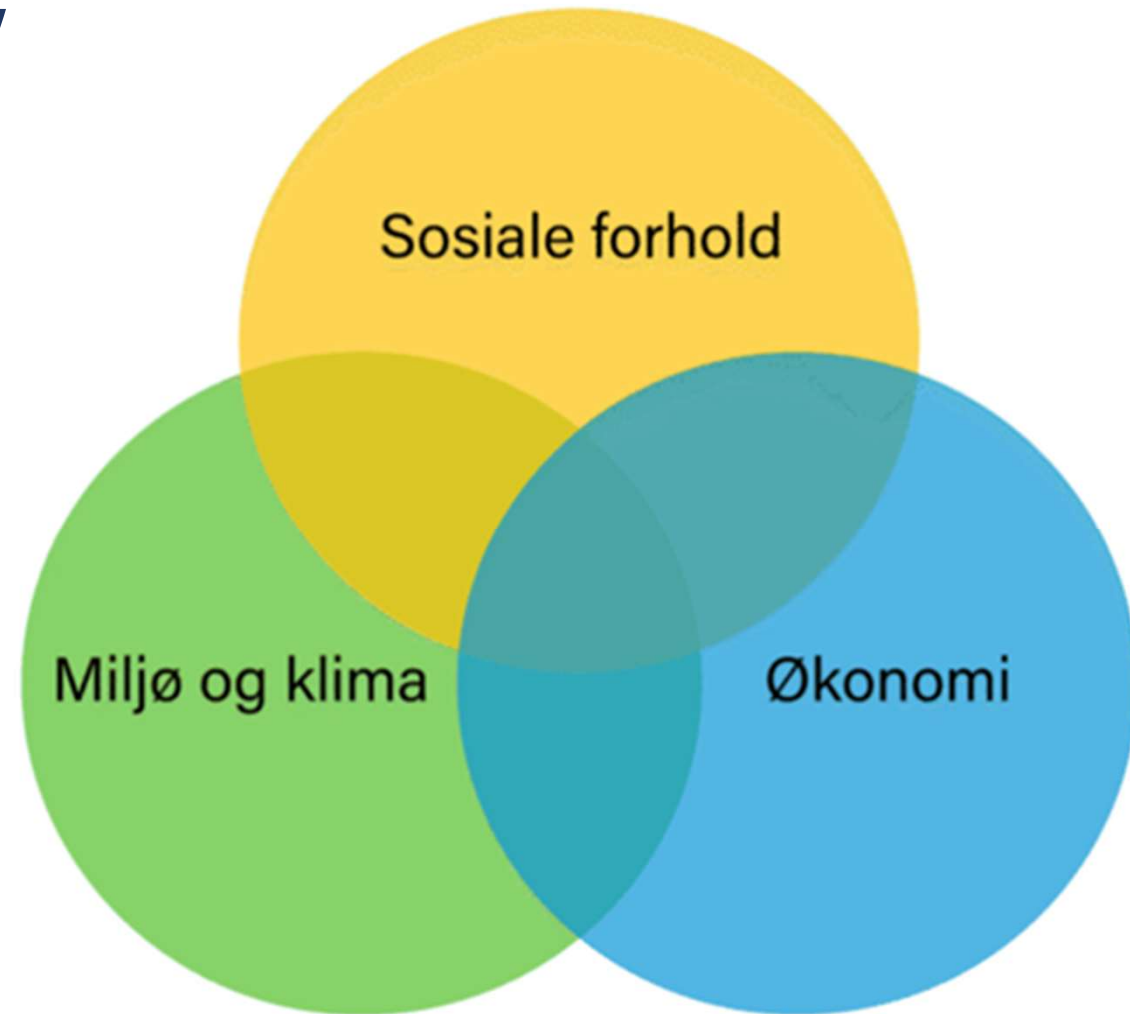
Kommunen styrer mot solid underskudd: - Svært krevende

Kommunelovens krav

- §14-1 Grunnleggende krav til økonomiforvaltningen

Kommuner og fylkeskommuner skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

BEVAR
SKOLENE
P M M

Vi måtte forholde oss til virkeligheten, og ikke bare ønske en annen virkelighet.

Kommunedirektør Robert Pettersen i Rana

Moe bruker Drammen, hvor det bor drøyt 100.000 mennesker, som eksempel:

- Utgiftene til pleie og omsorg vil øke med 380 millioner kroner de neste fire åra.
- Samtidig vil behovet til grunnskole, barnehage og barnevern gå ned med 160 millioner.

Staten legger til grunn i sin tildeling at Drammen flytter disse pengene fra oppvekst til pleie og omsorg, og stiller derfor bare opp med differansen på 220 millioner.

- Kommunestyret kan velge å ikke legge ned skoler og barnehager, med da vil pleie- og omsorgstjenestene relativt sett bli dårligere, sier Moe.

Folk i aksjonsgruppene har barn i skolealder, og foreldre som nærmer seg de eldre rekker. De mener kommunene må finne pengene andre steder.

Men det er ikke så lett, mener Håvard Moe.

- Kommunene er veldig mye helse, omsorg og oppvekst. De to sektorene tar 70 prosent av budsjettet.

- I en kommune er det i bunn og grunn de to tingene det står mellom, eller så må man skru opp alt av brukerbetaling og eiendomsskatt.

Artikkel publisert
23. oktober 2024.

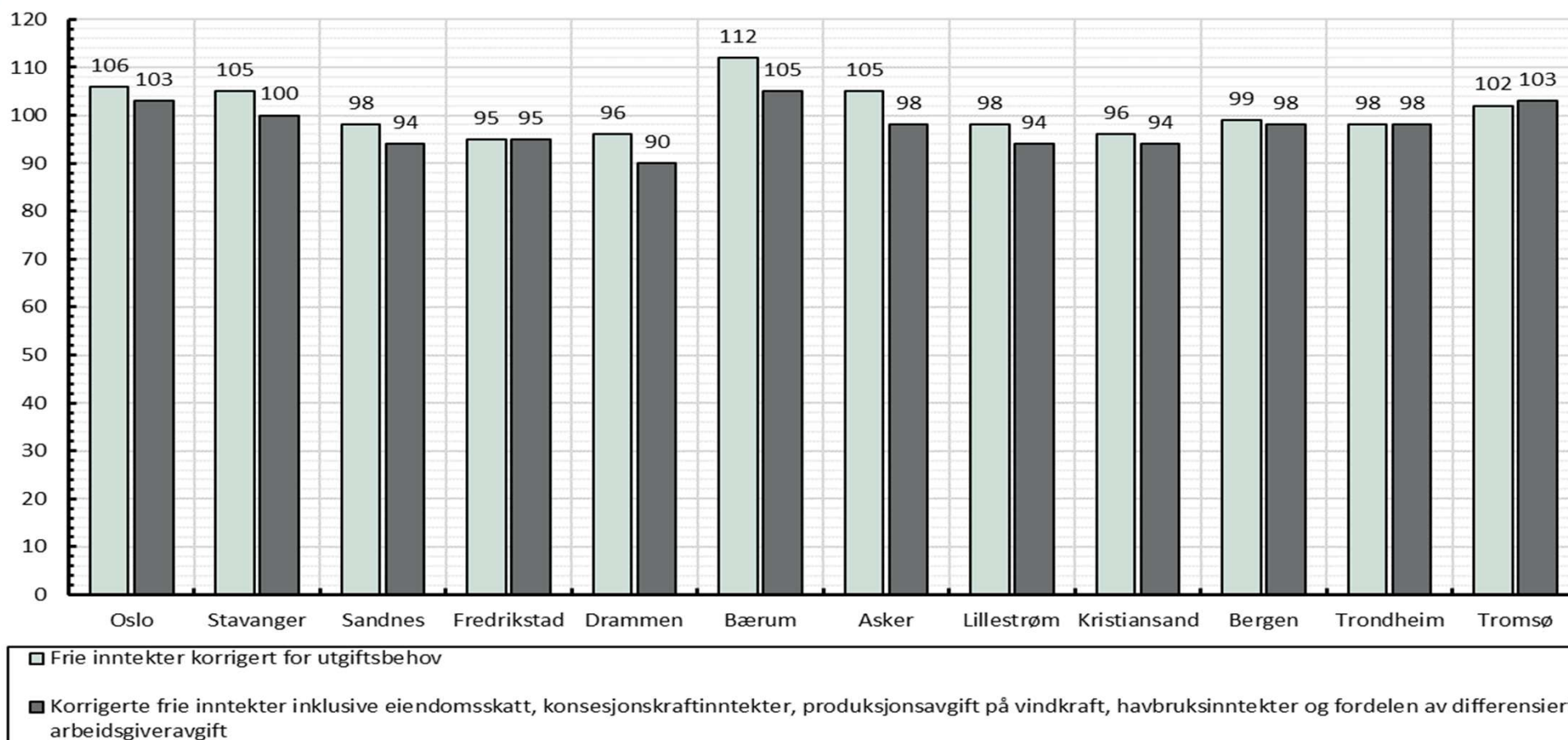
Konklusjon:

**Drammen kommune må
omstille (kraftig) de neste
årene for å møte fremtiden**

Lavere inntekter enn landsgjennomsnittet

2023-tall

Nytt inntektssystem

- Endringer i inntektssystemet gir Drammen kommune rundt 130 millioner kroner i ekstra inntekter.
- Dette er sårt tiltrengte midler, men dette er kun med på å dekke noe av den langvarige underfinansieringen av kommunesektoren.
- Endringene i inntektssystemet løser på ingen måte Drammen kommunes økonomiske utfordringer, og behovet for omstilling i egen drift er i realiteten det samme som før.

Krever et mer rettferdig inntektssystem

Ekstra penger til kommunene

- Regjeringen foreslo fredag 1. november å gi en ekstrabevilgning til kommunene på 4,3 milliarder kroner i 2024 og 2025.
- Denne beskjeden kom etter at kommunedirektøren hadde avsluttet arbeidet med tallene, så det er ikke alle tallene som står i forslaget som presenteres i dag, som er gyldige lenger.
- Midlene tilføres kommunene som ekstra rammetilskudd med likt beløp per innbygger.
- For Drammen kommune utgjør dette om lag 81 millioner kroner i året.
- Basert på regjeringens signaler er det lagt til grunn at bevilgningene videreføres utover 2025.
- I tillegg økes rammetilskuddet med 3,6 millioner kroner fra 2025 som følge av uteglemt helårseffekt i statsbudsjett grunnet virkning av redusert kontantstøtteperiode fra 1. august 2024.

Økonomisk bærekraft

- Tiltakene som ble vedtatt i kommunestyret i saken om økonomisk bærekraft, er innarbeidet i forslaget til handlings- og økonomiplan.
- De ulike tiltakene er innarbeidet i driftsbudsjettet for hvert enkelt hovedutvalg/programområde.
- Det forventes at effekten av tiltakene vil være på 116 millioner kroner i 2025 og at de siste drøye 60 millionene gir effekt i 2026.

Innsparingstiltak

P01 Fjerne lokale moderasjonsordninger i SFO

P01 Reduksjon åpningstid SFO

P02 Fjerne lokale moderasjonsordninger i barnehage

P02 Prøveprosjekt for styrket bemanning i barnehager avvikles

P02 Sentralt opptak barnehage

Sum Innsparingstiltak

Netto driftsresultat

Her betyr minus overskudd

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	- 96.534'	- 133.723'	- 76.178'	- 77.424'

- I kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan ligger det et samlet netto driftsresultat i planperioden på 384 millioner kroner.
- Dette utgjør i overkant av 1 prosent av det totale budsjettet.
- Driftsresultatet ligger godt under kravet til sunn kommuneøkonomi som ligger på 1,75 prosent, og er dermed ikke bærekraftig.
- Dersom vi ikke får rettet opp dette tidlig i perioden, enten gjennom varige økte statlige inntekter, økte lokale inntekter som eksempelvis eiendomsskatt eller varige kostnadsreduksjoner, må investeringene bremses kraftig.

Netto driftsresultat (oppdatert)

Her betyr minus overskudd

	2025	2026	2027	2028
Netto driftsresultat	- 179.701'	- 219.283'	- 156.612'	- 156.859'

- Oppdaterte tall viser nå et samlet netto driftsresultat i planperioden på 713 millioner kroner.
- Dette utgjør i gjennomsnitt 1,82 prosent av totale inntekter.
- Driftsresultatet ligger dermed rundt kravet til sunn kommuneøkonomi på 1,75 prosent.
- Resultatet viser likevel en avtakende tendens de to siste årene i perioden, og vil ikke være tilstrekkelig til å finansiere både egenfinansiering av investeringer og avsetning til selvkostfond vann og avløp.

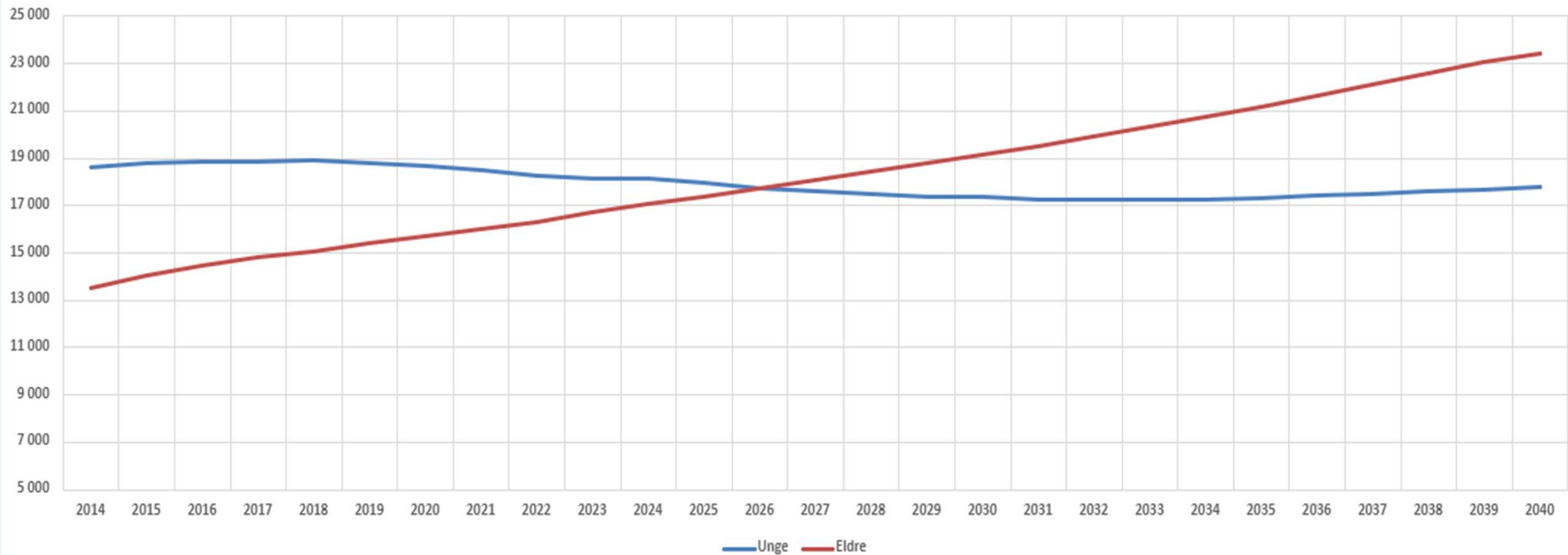
Minimumskrav i 2025: Balanse

- Programområdene har fått budsjettrammer tilpasset dagens drift pluss demografi og fratrukket vedtatte innsparingstiltak.
- Kravet til alle programområdene er at de som minimum skal gå i balanse neste år.
- Ved behov skal det iverksettes tiltak for å holde budsjettene

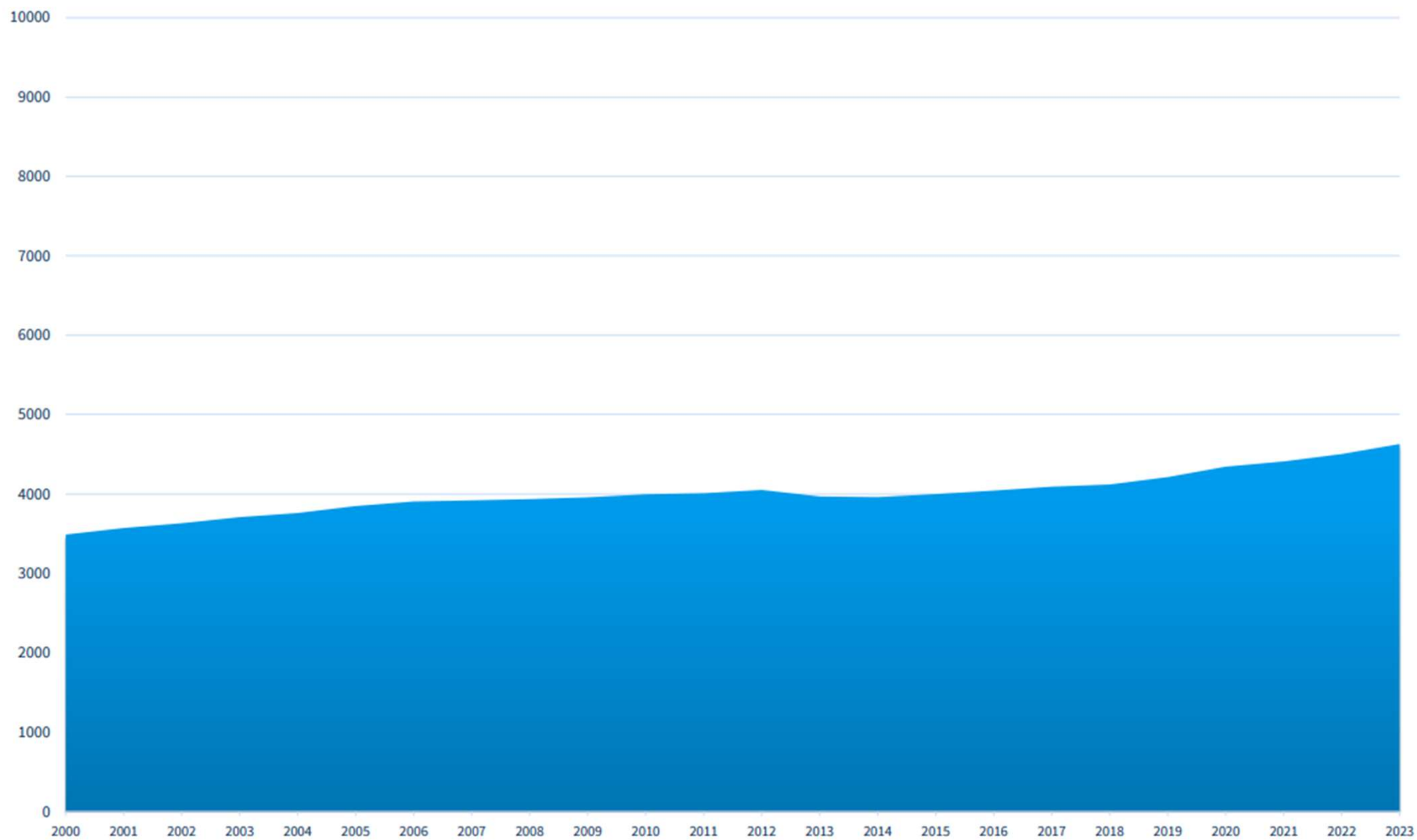
Unge 0-15 år vs eldre 67+, MMM-alternativet

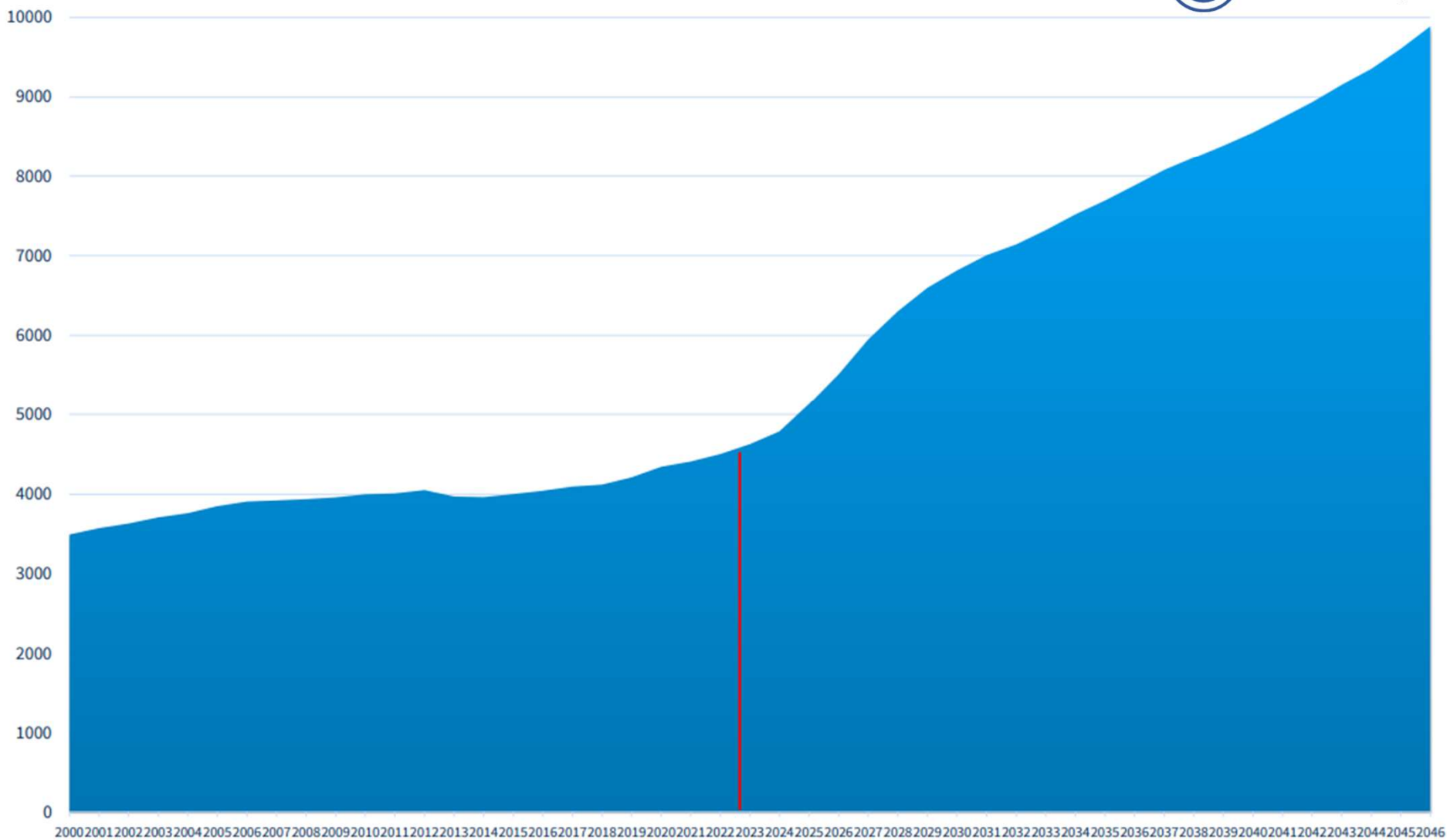
Blå linje: Innbyggere i alderen 0-15 år

Rød linje: Innbyggere i alderen 67 år og eldre

Antall innbyggere 80+ i Drammen

Antall innbygger 80 + i Drammen

Mobilisering av drammenssamfunnet

- Drammen står overfor komplekse samfunnsutfordringer som kommuneorganisasjonen ikke kan løse alene.
- Det finnes masse ressurser, kunnskap og også ønske om å bidra til å løse utfordringene i drammenssamfunnet.
- Samfunnsutfordringene krever at det jobbes på nye måter.
- Kommunen må bli bedre til å fasilitere prosesser, koble og utløse ressurser, både i den enkelte innbygger og i frivillige organisasjoner.

Bærekraftig samfunnsutvikling

Sosial bærekraft: Sammen skaper vi velferd

• Hovedutfordringer i Drammen:

- oppvekst- og levekår
- utenforskap
- sosiale forskjeller og konsekvensen av det
- for mange utenfor arbeid og utdanning
- helserelatert adferd, levevaner

• Prioriterte satsingsområder:

- trygge og attraktive lokalsamfunn
- aldersvennlig samfunn
- god oppvekst og utdanning
- sosial utjevning – inkludering og samfunnsdeltakelse
- mangfold som ressurs
- levevaner og fysisk aktivitet
- vold- og kriminalitetsforebygging

Økonomisk bærekraft: Sammen skaper vi utvikling og vekst

• Hovedutfordringer i Drammen:

- redusert økonomisk handlingsrom
- for stor andel av befolkningen i arbeidsfør alder er utenfor arbeid

• Prioriterte satsingsområder:

- bærekraftig vekst og verdiskapning
 - nærings-, samfunns-, by- og stedsutvikling og arealplanlegging
 - vekst i befolkning, arbeidsplasser og bolig
 - flere i arbeid/kampen om arbeidstakerne
- attraktivitet
- økonomisk omstilling og tydelig prioritering i kommuneorganisasjonen

Miljømessig bærekraft: Sammen skaper vi et grønnere Drammen

• Hovedutfordringer i Drammen:

- klimaendringer
- tilstanden i Oslofjorden og Drammenselva
- støy og lokal forurensning
- truet naturmangfold
 - arealendringer

• Prioriterte satsingsområder:

- ivareta klima- og naturhensyn i kommunens planlegging
- redusere klimagassutslipp
- energiomstilling i drammenssamfunnet
- håndtere lokale miljøutfordringer
- håndtere klimaendringer og klimarisiko
- bevare naturen og beskytte økosystemene

Klima

- Klimakapittelet i årets handlings- og økonomiplan er bygget opp annerledes enn tidligere.
- Klimatiltakene og hvordan det jobbes med den miljømessige bærekraften omtales nå under hvert enkelt hovedutvalgsområde.
- Der beskrives både utfordringsbildet og hvilke satsinger som gjennomføres i regi av de ulike tjenestene.

Klima

Kommunestyret har ambisjoner om at Drammen skal bli et sirkulært lavutslippssamfunn, det vil si et samfunn med lave klimagassutslipp, der man har minimert behovet for å ta ut nye ressurser gjennom å bruke ressursene best mulig og lengst mulig.

Klimastrategi for Drammen 2030 ble vedtatt av kommunestyret i mars 2023. Der er det satt mål om å redusere klimagassutslippene innenfor Drammens geografiske grenser med 55 prosent innen 2030 i forhold til 2009, og å bli en foregangskommune på sirkulærøkonomi innen 2030.

For å nå klimamålene for drammenssamfunnet må alle bidra. Kommunen skal gå foran og vise vei, men det er også avgjørende at næringsliv, akademia, innbyggere og frivillighet spiller på lag og gjennomfører klimatiltak.

Slik lykkes vi

Fokus på **hvordan vi løser oppgavene**, både i organisasjonen og i samhandling med innbyggere og privat og frivillig sektor.

Innovasjonsstrategien: Systematisk arbeid for å finne nye løsninger på komplekse utfordringer og samtidig frigjøre ressurser.

I en tid med knapphet på ressurser er det viktig å vurdere **forholdet mellom ressursinnsatsen og resultatene** vi oppnår.

Vurdere om det vil gi større effekt å **rette innsatsen mot løsninger som treffer** dem som trenger det mest.

Leseveiledning

- Handlings- og økonomiplanen får fra og med i år en ny struktur.
- Handlingsdelen og økonomidelen er integrert for å få en tettere og tydeligere kobling mellom innsats og økonomiske rammevilkår.
- Planen er innrettet etter FNs bærekraftsdimensjoner (sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft) og tar utgangspunkt i kommunens utfordringer.
- For å løse kommunens utfordringer er det definert felles satsingsområder knyttet til hver bærekraftsdimensjon.
- NB! I papirversjonen er det feil sidetall i innholdsfortegnelsen.

Dokumentets oppbygging

- Del 1
- Den innledende delen beskriver:
 - rammebetingelser som gir omstillingsbehov
 - overordnet økonomi
 - omtale av bærekraftsdimensjonene
 - noen forutsetninger for å lykkes
- Del 2
- For hvert hovedutvalg er det beskrevet hvordan tjenestene bidrar til å nå målene, hvilke tiltak/handlinger som foreslås gjennomført og hvilke økonomiske rammer de har.
- Del 3
- Omtale av:
 - klima
 - regional utvikling og internasjonalisering
 - organisasjonsutvikling
 - eierstyring og eierskap

Økonomiske hovedtall

Hovedtall i driftsbudsjettet

	2025	2026	2027	2028
Skatt og rammetilskudd	- 7.623.771'	- 7.682.468'	- 7.728.230'	- 7.787.158'
Øvrige sentrale inntekter	- 351.056'	- 292.781'	- 250.211'	- 218.946'
Sentrale utgifter	706.564'	657.292'	649.140'	651.419'
Programområdene netto driftsrammer	7.386.753'	7.344.575'	7.352.264'	7.355.402'
Netto finansutgifter og inntekter eks. utbytte	412.975'	417.859'	476.059'	512.059'
Utbytte	- 283.000'	- 218.200'	- 200.200'	- 200.200'
Motpost avskrivninger	- 345.000'	- 360.000'	- 375.000'	- 390.000'
Netto driftsresultat	- 96.534'	- 133.723'	- 76.178'	- 77.424'
Overføring til investeringsregnskapet (15%)	136.623'	153.034'	158.884'	126.693'
Avsetning til bundne fond vann og avløp			15.404'	56.312'
Bruk av disposisjonsfond	- 40.089'	- 19.311'	- 98.110'	- 105.581'
Sum årsoppgjørdisposisjoner	96.534'	133.723'	76.178'	77.424'

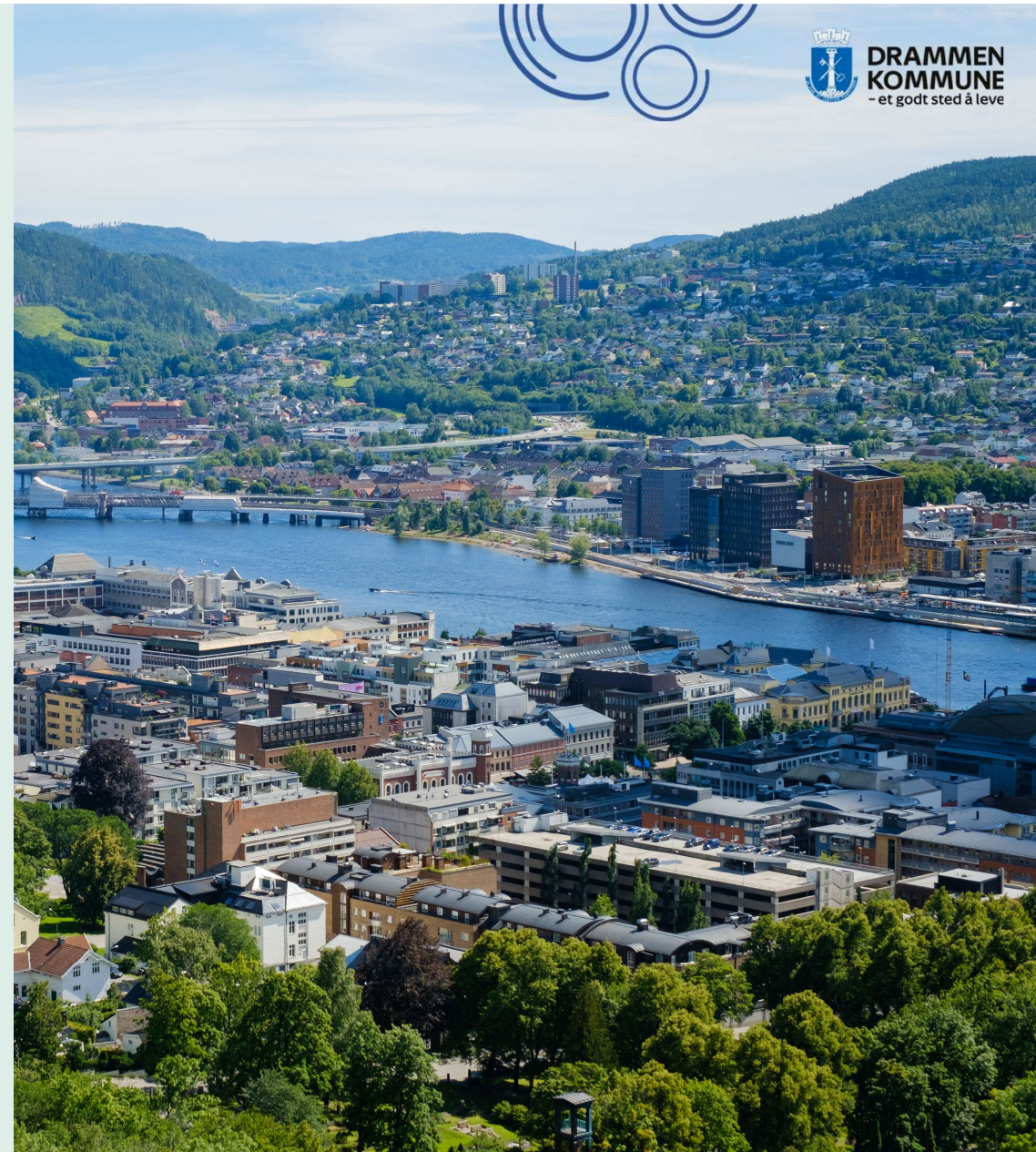

Hovedtall i driftsbudsjettet (oppdatert)

	2025	2026	2027	2028
Skatt og rammetilskudd	- 7.627.401'	- 7.686.098'	- 7.731.860'	- 7.790.788'
Øvrige sentrale inntekter	- 349.526'	- 293.644'	- 246.008'	- 213.684'
Ekstratilskudd foreslått av regjeringen 1.11.24, likt beløp per innbygger	- 81.067'	- 81.067'	- 81.067'	- 81.067'
Sentrale utgifter	706.564'	657.292'	649.140'	651.419'
Programområdene netto driftsrammer	7.386.753'	7.344.575'	7.352.264'	7.355.402'
Netto finansutgifter og inntekter eks. utbytte	412.975'	417.859'	476.059'	512.059'
Utbytte	- 283.000'	- 218.200'	- 200.200'	- 200.200'
Motpost avskrivninger	- 345.000'	- 360.000'	- 375.000'	- 390.000'
Netto driftsresultat	- 179.701'	- 219.283'	- 156.672'	- 156.859'
Overføring til investeringsregnskapet (15%)	136.632'	153.034'	158.884'	126.693'
Avsetning til bundne fond vann og avløp	0	0'	15.404'	56.312'
Avsetning til/bruk av disposisjonsfond	43.078'	66.249'	-17.616'	-26.146'
Sum årsoppgjørdisposisjoner	179.701'	219.283'	156.672'	156.859'

Usikre anslag for skatteinntektene

- Skatteanslaget for 2024 var for høyt, og skatteinntekter i år blir vesentlig lavere enn forutsatt.
- Regjeringens anslag legges til grunn.
- Så uvisse anslag skaper utfordringer for prognosene for årene som kommer.
- Kommunens skatteinntekter anslås til 89,7 prosent av landsgjennomsnittet i 2025 og 90,7 prosent i 2026-28.

Integreringstilskudd

- Det er foreløpig ukjent hvor mange flyktninger Drammen kommune blir anmodet om å bosette i 2025.
- Kommunedirektøren har derfor foreløpig lagt til grunn en bosetting på 58 personer, noe som er i samsvar med opprinnelig vedtak i gjeldende handlings- og økonomiplan.
- Kommunedirektøren vil fremme et tilleggsnotat til kommunestyret etter at anmodningen fra IMDi har kommet.

Sentrale utgifter

- Lønnsreserven er basert på 4,5 prosent lønnsvekst som forutsatt i statsbudsjettet.
- Kostnader til husleie og renhold flyttes i 2025 fra sentralt ansvar og ut til programområdene etter politisk vedtak i rammesaken.
- Rundt 860 millioner kroner flyttes over til programområdenes budsjetttrammer.

Budsjettendringer - P01

- P01 Skole
 - Kommunedirektøren foreslår å redusere demografinedtrekket med 12,5 millioner kroner.
 - For skolesektoren skjer endringene i antall klasser ved oppstart av nytt skoleår og ikke ved overgang fra ett år til et annet.
 - For at skolesektoren fortløpende skal klare å tilpasse seg synkende elevtall endres derfor demografinedtrekket fra kalenderår til skoleår, og det betyr i 2025 en reell styrking med 12,5 millioner kroner sammenlignet med tidligere års praksis.

Budsjettendringer - P02 og P05

- P02 Barnehage
 - Budsjettet styrkes med 23 millioner kroner for å finansiere kjøp av plasser for ikke-rettighetsbarn i private barnehager.
- P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne
 - Budsjettet styrkes med 34 millioner kroner, hovedsakelig for å tilpasse budsjetttrammene til den vedtatte aktiviteten i 2024.

Budsjettendringer - P06 og P08

- P06 Hjemmetjenester og institusjon
 - Budsjettet styrkes med midler til brukerstyrt personlig assistent (BPA) med 10 millioner kroner, i tillegg til demografikompensasjonen.
- P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig
 - Økonomisk sosialhjelp har et stort merforbruk i 2024 på 15-20 millioner kroner. Tilnærmet samme nivå må forventes i 2025 og for å finansiere dette må tjenesten selv klare å redusere kostnadene med 10 millioner, og i tillegg styrkes området med 10 millioner kroner.

Budsjettendringer - P09 og P11

- P09 Kultur, idrett og frivillighet
 - Budsjettet styrkes med 4 millioner kroner til fritidskontakter, for å dekke vedtaksnivået som er gjeldende i 2024.
- P11 Infrastruktur og samferdsel
 - Budsjettet styrkes med 5 millioner kroner i 2026 for å kompensere bortfall av inntekter fra parkeringsplassen på Waagårdsløkka når sykehuset flytter til Brakerøya høsten 2025.
 - Kompensasjon for driftskostnader i forbindelse med overtakelse av ferdigstilte anlegg på 2,4 millioner kroner.
 - Etablering av snødeponi 0,95 millioner kroner.

Gebyrendringer

- Betalingsattsene justeres som hovedregel med utgangspunkt i kommunal deflator (4,1 prosent).
- Parkeringsavgift i ytre og indre sone foreslås økt med henholdsvis 10 og 9 prosent.
- Innenfor P12 Vann, avløp og renovasjon foreslås det en økning på 11,5 prosent på vann, 14 prosent på avløp og 6 prosent på husholdningsrenovasjon.
- Det foreslås å endre gebyrmodellen for feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

Gebyrendringer de kommende årene

- Forslag til gebyrøkning de neste årene:

	<u>Vann</u>	<u>Avløp</u>
• 2025	11,5 prosent	14,0 prosent
• 2026	11,5 prosent	11,0 prosent
• 2027	5,0 prosent	10,0 prosent
• 2028	2,0 prosent	10,0 prosent

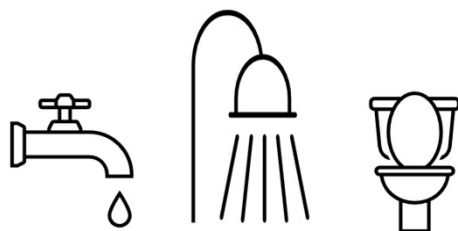
- Prognosen viser et akkumulert underskudd for vann- og avløpstjenestene på 102 millioner kroner ved utgangen av 2024, og dette vil være dekket inn for vann i 2027 og avløp i 2028.

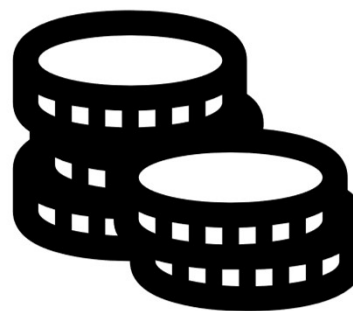
Dette betyr gebyrøkningen for en gjennomsnittsfamilie i Drammen

2,15 personer

Forbruk tilsvarende
gjennomsnittet

Årlig gebyrøkning
på 1400 kroner
(117 kr. pr. måned)

For en husstand på
fire personer med
gjennomsnittlig
forbruk blir den
årlige gebyr-
økningen
på 2326 kroner
(194 kr. pr. måned)

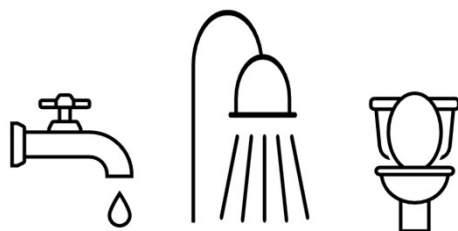
Dette betyr gebyrøkningen for en gjennomsnittsfamilie i Drammen

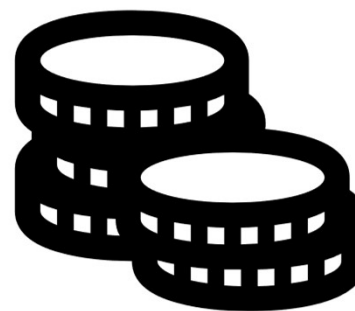
... når merverdiavgiften senkes fra 25 til 15 prosent på vann- og avløpstjenester fra 1. mai 2025

2,15 personer

Forbruk tilsvarende
gjennomsnittet

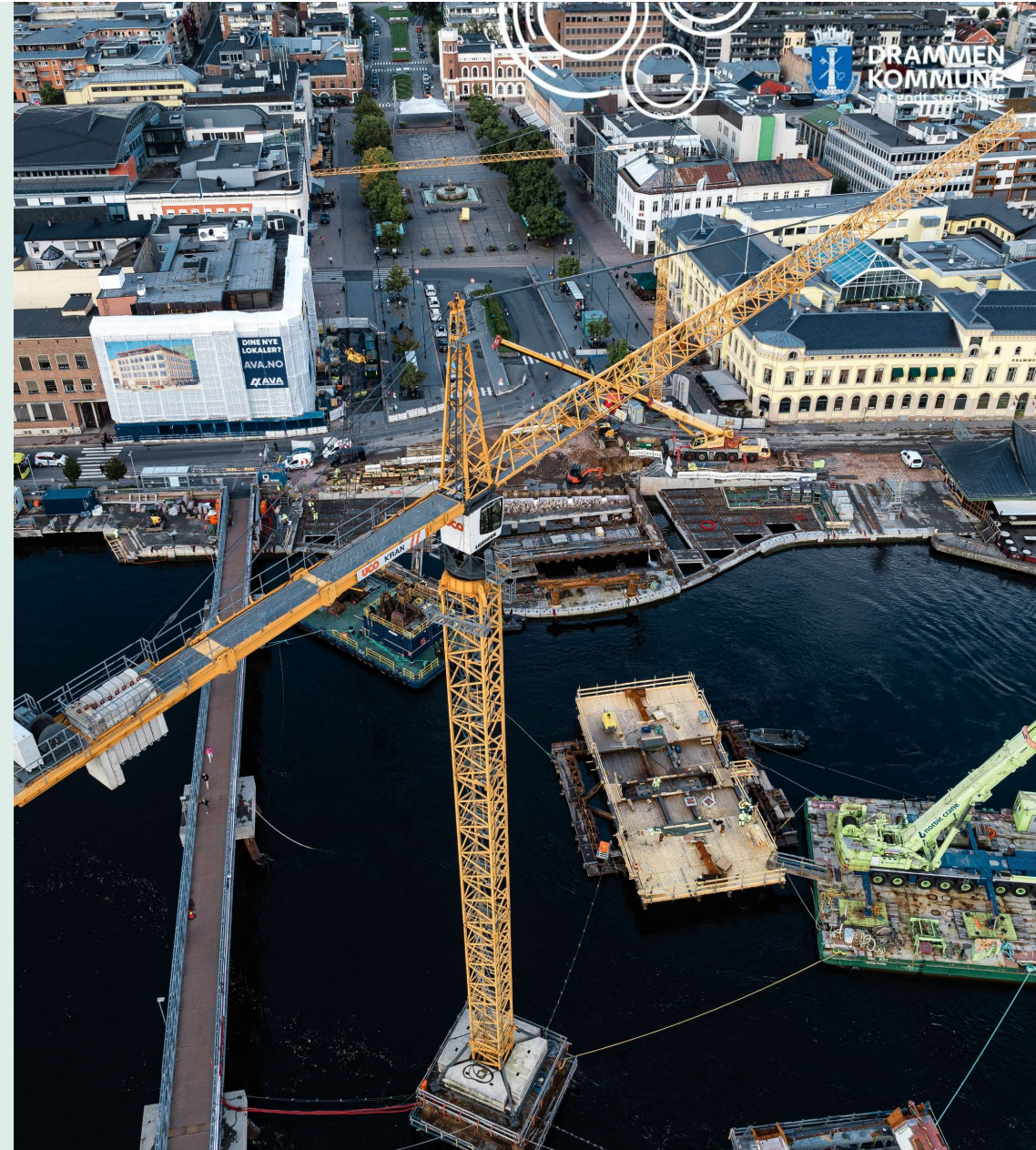
Årlig gebyrøkning
på **753** kroner
(**63** kr. pr. måned)

For en husstand på
fire personer med
gjennomsnittlig
forbruk blir den
årlige gebyr-
økningen
på **934** kroner
(**78** kr. pr. måned)

Investeringsbudsjettet

- Forslaget er i hovedsak uendret sammenlignet med rammesaken for 2025.
- Med utviklingen i kommuneøkonomien generelt er nivået som ligger inne i planperioden, noe høyt.
- I 2025 ligger det inne samlede investeringer på i overkant av 1,2 milliarder kroner, hvor bybrua er den største med 333 millioner kroner.

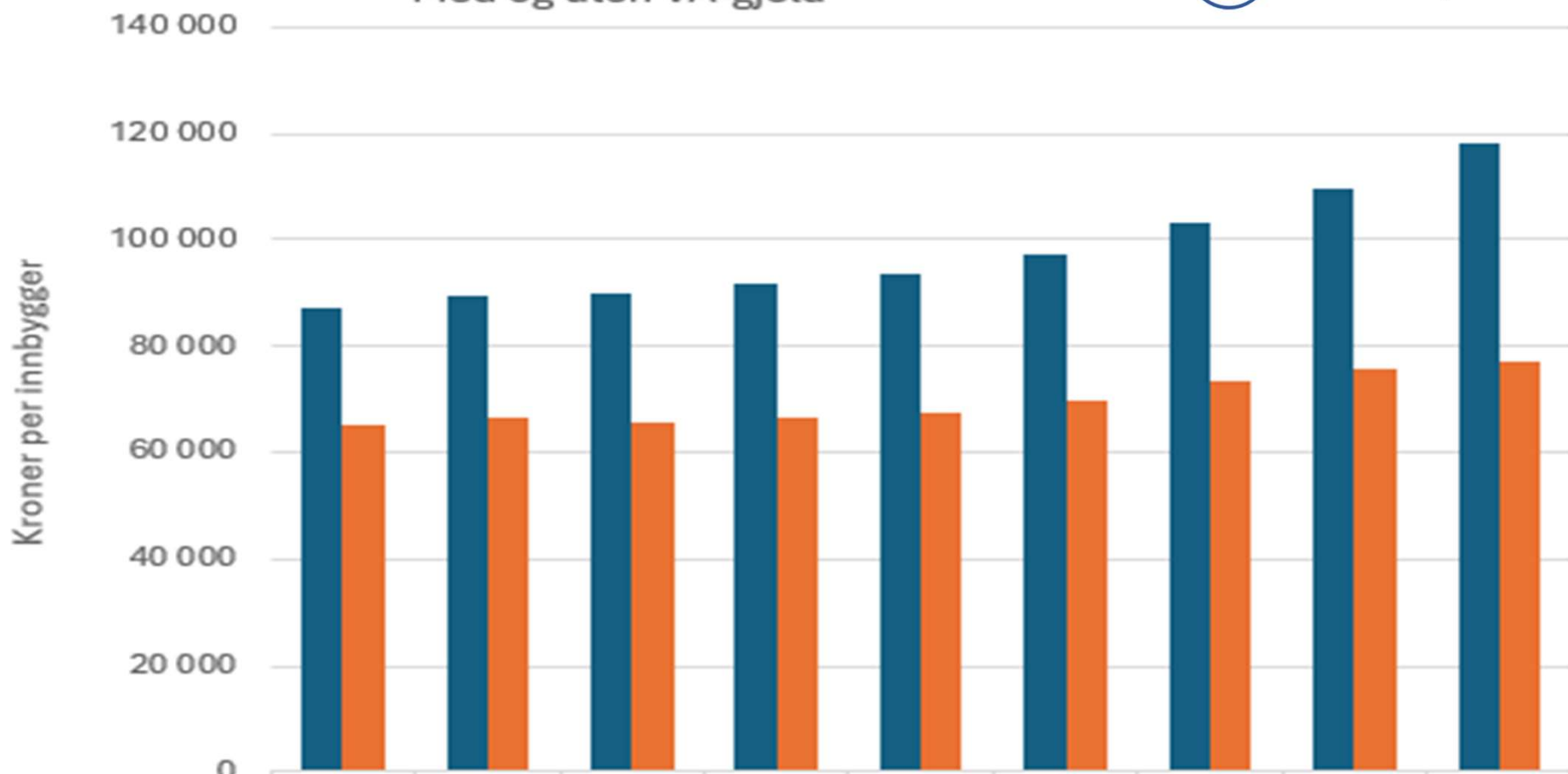

De ti største investeringsprosjektene i handlings- og økonomiplanperioden

Tiltak	2025	2026	2027	2028	Sum 25-28
KK P12 Vann og avløp	250.000'	300.000'	300.000'	300.000'	1.150.000'
DEKF P06 Krokstad sykehjem	27.000'	441.000'	397.000'	49.500'	914.500'
KK P12 Nytt avløpsrenseanlegg (Nordbykollen)	16.000'	30.000'	118.980'	330.000'	494.980'
KK P12 Transportsystem til regionalt renseanlegg	25.000'	35.000'	115.000'	315.000'	490.000'
KK P11 Bybrua	333.000'	118.000'			451.000'
DEKF P01 Veiavangen skole	30.000'	90.000'	190.000'	132.200'	442.200'
KK P11 Vei	56.000'	56.000'	56.000'	56.000'	224.000'
DEKF P05 Nye boenheter		67.000'	67.000'	68.000'	202.000'
KK P06 Inventar og utstyr	23.000'	17.000'	17.000'	57.000'	114.000'
P14 Digitalisering	21.100'	21.100'	21.100'	18.100'	81.400'
Sum investeringer (alle tiltak i HØP 2025-28)	1.218.650'	1.539.750'	1.589.930'	1.719.650'	6.067.980'

Brutto lånegjeld per innbygger Med og uten VA-gjeld

■ Lånegjeld per innbygger	87 168	89 446	90 018	91 542	93 628	97 332	103 233	109 560	118 321
■ Lånegjeld per innbygger uten VA	65 264	66 609	65 876	66 532	67 416	69 584	73 294	75 870	77 301

Detaljert gjennomgang i hovedutvalgene

- I hovedutvalgene vil det gis en grundigere gjennomgang av ...
 - hvordan tjenestene vil følge opp de tre bærekraftsdimensjonene
 - hvilke handlinger og tiltak som foreslås gjennomført for å følge opp kommuneplanens samfunnsdel og andre relevante planer
 - økonomiske rammer for drift og investeringer
- Kommunedirektøren stiller seg også til disposisjon for partigruppene og kan der gi en grundigere redegjørelse på hovedutvalgsnivå om ønskelig.

Disposisjonsfondet

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo pr. 01.01.	574.502'	266.282'	226.247'	206.936'	108.826'
Bruk av disposisjonsfond		- 40.035'	- 19.311'	- 98.110'	- 105.581'
HØP 2024-27 – bruk	- 157.949'				
1. tertial 2024 – bruk	- 10.571'				
2. tertial 2024 – bruk forslag	- 1.700'				
Årsoppgjør: Bruk prognose forverring årsresultat	- 138.000'				
Prognose saldo pr. 31.12.	266.282'	226.247'	206.936'	108.826'	3.245'
Generell reserve (3% av brutto driftsinntekter)	271.751'	288.752'	291.119'	292.923'	295.694'
«Rentesikringsfond» (1% av brutto lånegjeld)	98.774'	103.036'	109.740'	116.958'	127.458'
«Eier-risikofond»	20.000'	20.000'	20.000'	20.000'	20.000'
Handlingsreglenes reservekrav pr. 31.12.	390.525'	411.788'	420.859'	429.881'	443.153'
Avvik fra handlingsreglenes krav	- 124.244'	- 185.542'	- 213.923'	- 321.056'	- 439.909'
Disposisjonsfondet i prosent av brt. driftsinnt.	2,9%	2,4%	2,1%	1,1%	0,0%

Disposisjonsfondet (oppdatert)

	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo pr. 01.01.	574.502'	407.008'	450.086'	516.335'	498.719'
Avsetning/bruk av disposisjonsfond		43.078'	66.249'	- 17.616'	- 26.146'
HØP 2024-27 - bruk	- 157.949'				
1. tertial 2024 - bruk	- 10.571'				
2. tertial 2024 - bruk forslag	- 1.700'				
Årsoppgjør: Prognose forbedring årsresultat	2.726'				
Prognose saldo pr. 31.12.	407.008'	450.086'	516.335'	498.719'	472.573'
Generell reserve (3% av brutto driftsinntekter)	271.751'	291.247'	293.686'	295.338'	298.077'
«Rentesikringsfond» (1% av brutto lånegjeld)	98.774'	103.036'	109.740'	116.958'	127.458'
«Eier-risikofond»	20.000'	20.000'	20.000'	20.000'	20.000'
Handlingsreglenes reservekrav pr. 31.12.	390.525'	414.283'	423.426'	432.296'	445.536'
Avvik fra handlingsreglenes krav	16.483'	35.803'	92.009'	66.423'	27.037'
Disposisjonsfondet i prosent av brt. driftsinnt.	4,5%	4,6%	5.3%	5,1%	4,8%

Investeringer og bruk av disposisjonsfondet

- Kommunedirektøren har lagt følgende forutsetninger til grunn for investeringsbudsjettet i 2025:
 - Nye prosjekter i 2025 forventes igangsatt inntil første prognose for driftsbudsjettet i 2025 foreligger.
 - Dersom Stortinget vedtar å styrke kommuneøkonomien i 2025 forutsettes at disse inntektene benyttes til å forbedre netto driftsresultat slik at bruk av disposisjonsfond kan reduseres.
 - Hvis Stortinget ikke bevilger ekstra midler til kommunene i 2025, vil kommunedirektøren fremme nytt forslag til prioritering av investeringsbudsjettet.
- Kommunedirektøren legger fram egne saker om Krokstad sykehjem og Veiavangen ungdomsskole.

Drammen i helseparken

Illustrasjon: DARK Design Group, Nordic Office of Architecture, 3D Estate, LINK Arkitektur

Oppfølging av politiske vedtak og prioritering av planoppgaver

- Forslaget til Handlings- og økonomiplan 2025-28 har 19 vedlegg.
- Det er to nye vedlegg som kommunestyret bør være spesielt oppmerksomme på.
- Vedlegg 13 er en oversikt over tidligere fattede vedtak som kommunedirektøren nå anser å være innarbeidet i og omfattet av teksten i handlingsdelen.
- Vedlegg 14 er en prioritering av samtlige planoppgaver som er vedtatt i planstrategien.

Behandling av Handlings- og økonomiplan 2025-28

14.11.	Eldrerådet, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsrådet
18.11.	PSU og studentutvalget
19.-21.11.	Hovedutvalgene
26.11.	Formannskapet
10.-11.12.	Kommunestyret

Besøk i partigruppene

Kommunedirektøren vil være tilgjengelig for partigruppene.

Partier med tre eller færre representanter, bes gå sammen med andre dersom de ønsker en gjennomgang av forslaget med kommunedirektøren.

Send ønsket om gjennomgang av forslaget til handlings- og økonomiplan til trude.andresen@drammen.kommune.no

Spørsmål

Frist for å stille spørsmål til kommunedirektøren om forslaget til Handlings- og økonomiplan 2025-28 er tirsdag 12. november kl. 10.00.

Frist for å svare opp spørsmålene som er stilt, er fredag 15. november.

Spørsmålene skal stilles i politikermoduleen i Framsikt, og det gis opplæring i bruken av modulen tirsdag 5. november kl. 1400-1500 i kommunestyresalen.

«Det finnes ingen endelige beslutninger for en stat, tvert om må man skjønne at alle er tvilsomme. For slik er denne verden at aldri er ett problem løst før det oppstår et nytt. Og den vise vil vite å velge mellom to onder og ta det minste for et gode».

(Machiavelli 1513, «Fyrsten», Kap. XXI – 6)

**DRAMMEN
KOMMUNE**
- et godt sted å leve